

De Verenigde Staten en West-Berlijn

Moeder en zoon

[Achtergrond](#) - 1 februari 2003

(19 februari 2003) Zijn de Berlijners ondankbare kinderen? Soms lijkt het erop. Decennialang stonden de Amerikanen garant voor de vrijheid van West-Berlijn, dat als een enclave in de Duitse Democratische Republiek lag, omsingeld door vijandige Sovjettroepen. De [luchtbrug van 1948/1949](#), de opmars van Amerikaanse tanks bij [Checkpoint Charlie](#) in 1961, de legendarische bezoeken van John F. Kennedy (" [Ich bin ein Berliner](#)") en Ronald Reagan (" [Mr. Gorbachov, tear down this wall](#)"), en de uitdrukkelijke [steun van Bush sr.](#) voor de Duitse eenwording staan symbool voor de speciale band tussen de VS en West-Berlijn.

Maar van enige erkentelijkheid was de afgelopen weken niets te merken. Meer dan 500.000 demonstranten trokken zaterdag 15 februari door de stad, om tegen de Amerikaanse politiek te demonstreren. Ook vorig jaar mei, toen president Bush Berlijn bezocht, vonden in de stad grote demonstraties plaats. Op spandoeken werd Bush 'de grootste terrorist ter wereld' genoemd. Sommigen hadden op zijn foto een Hitler-snorretje gekrabbeld. In Washington vroeg men zich verontwaardigd af, of de Berlijners dan nu al vergeten zijn wat de Amerikanen voor hun stad hebben gedaan?

Amerikaanse militairen in Berlijn

Een bijzonderheid zijn de zeepkistenraces, die jaarlijks voor Berlijnse kinderen worden georganiseerd in Kreuzberg. Vanaf een uiterst symbolische plek (het monument bij vliegveld Tempelhof voor de Amerikaanse piloten, die bij de luchtbrug om het leven gekomen zijn) roetsjen de kinderen in zelf geknutselde voertuigen de licht aflopende Mehringdamm af. De zeepkistenraces werden in 1949 door de Amerikanen naar Berlijn gehaald, om de Berlijnse kinderen tussen de puinhopen van de stad wat vertier te bieden.

Dit soort symboliek tekent vanaf 1945 de verhouding tussen de Berlijners en de Amerikanen, die weliswaar de stad grotendeels hadden platgebombardeed, maar tegelijkertijd de Duitsers hadden bevrijd van de nazi-terreur. Bevrijders en bezetters tegelijk. Die ambivalente gevoelens zijn, over en weer, gebleven.

Opstandige puber

De onderlinge verstandhouding is als een moeizame moeder-zoon-verhouding. Voor de Amerikanen was West-Berlijn, als voorpost temidden van de Sovjet-invloedssfeer, van groot strategisch belang. Andersom was West-Berlijn van de Amerikanen afhankelijk om te kunnen overleven. Dat gold des te meer tijdens de luchtbrug, die tijdens de Sovjet-blokkade als een moederborst fungeerde voor de ingesloten West-Berlijners. In de daaropvolgende periode maakten de Berlijners dankzij de Amerikanen kennis met Coca-Cola en McDonalds.

Met het 2+4-verdrag, dat in 1990 werd ondertekend, werd de navelstreng definitief doorgeknipt. Berlijn, dat altijd al een lastige puber was geweest, staat sindsdien op eigen benen.

Nu de Amerikaanse soldaten de stad hebben verlaten zet Berlijn zich, indien het dat nodig acht, tegen de vroegere voogd af. De Amerikanen brachten vrijheid en democratie naar Berlijn. Daarvan maakten de honderdduizenden Berlijners bij de recente vredesdemonstratie dankbaar gebruik. Toch een bepaalde vorm van dankbaarheid.

Hans Verbeek werkt in Berlijn als freelance-journalist en schrijft o.a. voor *Het Parool* en *Elsevier*.

Dit is een artikel gedownload via [duitslandinstituut.nl](https://www.duitslandinstituut.nl).

Artikel: <https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/4083/de-verenigde-staten-en-west-berlijn>